

intelligit p caput. p me cor. ii. Caput vō xpi deus: huma-
nitas vero q̄ infima ē intelligit p pedes. ps. Adorabimus
i loco vbi steterunt pedes eius. Est ḡ sensus q̄ oia creata
nō solū subiecit p̄ xpo in q̄tum ē deus cui ab eterno oia
sunt subiecta: s̄ et humanitati ei? Aduertēdū ē aut̄ hic
q̄ xpo subyiciunt aliqua dupl̄: q̄ q̄dā volūtariē: q̄ q̄dā
inuoluntariē. Hoc aut̄ origines nō intelligēs sumpsit ex
hoc vbo apli occasione erroris dicēs. (Oia q̄ subyiciū-
tur xpo p̄cipat salutē: q̄ ipse est vā salus. Et iō dixit q̄
oēs demones r̄ dānati aliq̄ saluabunt̄ vt subyiciāt sub
pedibus xpi: hoc aut̄ ē p̄tra sniam dñi. Mat. 25. Discedi
te a me maledicti i ignē eternū q̄ paratus est diabolo et
angelis eius: r̄ cludit in fine capituli. Ibi t̄ bi in suppli-
ciū eternū. Dicēdū ē ḡ q̄ oia subiecit sub pedib⁹ eius: s̄
q̄dā volūtariē tāq̄ saluatori: puta iustos q̄ in vita p̄nti i-
plet voluntatē dei: r̄ isti subyiciunt̄ ei vt impleat eorum
desideriū r̄ volūtatiē expectātes illud qd̄ dicif de bonis
prouer. 10. Desideriū suū iustis dabit. Quedā vō suby-
ciunt̄ ei inuite tanq̄ iudei vt xps de his suā volūtatiē fa-
ciat. Et isti sunt mali de q̄bus pōt̄ itelligi illud Luce. 19.
Veritatem inimicos meos illos q̄ noluerūt me regnare
super se: adducite huc r̄ interficite coram me.

¶ Deinde cū dicit. (Et ipsum dedit caput r̄c.) Agit d̄ po-
tēte xpi respectu ecclesie. Circa qd̄ tria facit: q̄ primo
ponit habitudinē xpi ad ecclesiā. Sc̄do habitudinē ec-
clesie ad xpm. Tertio exponit illā habitudinē. Quātus
ad primū dicit. (Et ipsum dedit deus p̄ caput sup oēm
ecclesiā.) s̄ tā militatē q̄ ē hoium in p̄nti viuētū q̄ triū-
phantē q̄ ē ex hoibus r̄ angelis in patria: xps. n. fm̄ q̄sdā
cōes rōnes caput ē etiā angeloz. Col. 2. Qui ē caput oīs
p̄ncipatus r̄ ptatis: s̄ fm̄ sp̄ales rōnes ē xps caput hoīuz
sp̄ualiter. Nā caput triplicē habitudinē h̄z ad membra
p̄mo qd̄ quoad p̄eminētiā i situ. Sc̄do quo ad dif-
fusiōnē virtutū: q̄ ab eo oēs sensus deriuant̄ in mēbra.
Itē quo ad s̄formitatē in nā. Sic ḡ q̄tū ad p̄eminētiā:
r̄ q̄tū ad diffusiōnē xps ē caput angeloz. Nā xps p̄est
angelis et̄ fm̄ humanitatē. Heb. 1. Tāto melior angelis
effectus q̄to p̄e illis differētius nomē hereditauit. Itē
xps et̄ fm̄ q̄ dō angelos illuminat r̄ in eis infuit: vt Dio-
nysius p̄bat ex v̄bis Eiaie. 63. f. Quis ē iste qui venit de
edon r̄c. dicēs hec verba esse supremoz angeloz. Qd̄ at̄
seq̄. Ego q̄ loquor iusticiā: dicit eē v̄ba xpi eis imēdiate
r̄ndentis. Ex quo dat̄ intelligi q̄ nō soluz inferiorēs: s̄ et̄
superiores angelos xps illuminat. Quātus aut̄ ad nāe con-
s̄formitatē xps nō ē caput angeloz: q̄ nō angelos appre-
hēdit: sed semē abrahe: vt d̄ Heb. 1. Sed ē caput hoīum
t̄m. Lanti. 4. Vulnerasti cor meū foroz mea. f. p̄ nām et
sp̄osa p̄ gram. Quātū ad habitudinē ecclesie ad xpm di-
cit. (Que ē corpus eius.) s̄ in q̄tum ē ei subiecta r̄ recipit
ab eo influētiā: r̄ h̄z nām p̄formē cū xpo. p̄me corint. 12.
Sicut. n. corpus vnū ē r̄ h̄z multa mēbra: oia aut̄ mēbra
corporis cū sint multa vnū corpus sunt: ita r̄ xps: vt. n. in
vno sp̄u oēs nos vnū corpus baptisati sumus. (Expo-
nit aut̄ qd̄ dixit q̄ ē corpus ipsius subdēs. (Et plenitudo
eius r̄c.) Querētī. n. cur in corpore nāli sint tot mēbra. f.
manus pedes os r̄ h̄z: r̄ d̄ hoc eē iō vt d̄seruiāt diuer-
sis opationibus aie: quaz ipsa pōt̄ esse cā r̄ p̄ncipiū r̄ que
sunt virtute in ipsa. Nā corpus ē factū pp̄ aīam r̄ nō ecō-
uerso. Vñ fm̄ hoc corpus naturale ē qd̄ plenitudo aie:
nisi enī eēt mēbra cū corpore p̄pleta nō posset aīa suas
opas plene exercere. S̄l̄ itaq̄ ē hoc de xpo r̄ de ecclesia.
Et q̄ ecclesia ē instituta pp̄ xpm dicit q̄ ecclesia ē pleni-
tudo eius. f. xpi. i. vt oia q̄ virtute sunt in xpo q̄si quodā-
modo i mēbris ipsius ecclesie impleant̄: dū. f. oēs sensus
sp̄uales r̄ dona r̄ qcqd̄ pōt̄ eē in ecclesia q̄ oia supabūdā.

ter sunt in xpo ab ipso deriuentur in membra ecclesie r̄
perficiantur in eis. Unde subdit. (Qui oia in oib⁹ adi-
pletur.) s̄ dum hunc quidem qui est membrum ecclesie
facit sapientem fm̄ perfectam sapiētiam: que est in ipso:
illum vō iustum fm̄ p̄fectam iusticiam: r̄ sic de alijs.

CAPI.

II.

¶ Vos cui⁹ essetis mortui delictis
r̄ peccatis vestris in quibus aliq̄
ambulastis. fm̄ seculū mūdi hui⁹:
fm̄ principē p̄rtis aeris hui⁹: spi-
ritus qui nunc opatur i filios dif-
fidentie: in quibus r̄ nos aliquando cōuer-
ti sumus: in desiderijs carnis nostre: facientes
voluntatem carnis r̄ cogitationū: r̄ eramus
natura filij ire sicut r̄ ceteri.

¶ Supra enumerauit aplis b̄nficia humano generi per
xpm cōiter exhibita: hic aplis cōmemorat eadē p̄ com-
parationē ad eoz statū p̄teritū. Status aut̄ eoz p̄terit⁹
dupl̄ cōsiderari pōt̄: p̄mo qd̄ q̄tum ad statū culpe.
Sc̄do q̄tum ad statū gētilitatis eoz. Aplis ḡ duo facit:
q̄ p̄mo cōmemorat b̄nficia q̄tum ad p̄mū statū eis exhi-
bita. Sc̄do cōmemorat ea p̄parationez ad statum 2^m
ibi. (Propter qd̄ memores estote r̄c.) p̄mo iterum in
duas: q̄ p̄mo recitat apls statū culpe ipsoz. Sc̄do b̄nifi-
ciū ḡe iustificatiōis ibi. (Deus aut̄ q̄ diues ē r̄c.) p̄mo
iterum in duas: q̄ p̄mo p̄memorat statū culpe q̄tum ad gē-
tiles. Sc̄do q̄tum ad iudeos ibi. (In qb⁹ r̄ nos oēs r̄c.)
p̄ma iterum in duas: q̄ p̄mo p̄mittit b̄nficiū generalitatem.
Sc̄do subdit hui⁹ necessitatē ibi. (Cū essetis mortui r̄c.)
Dicit ḡ. Dico q̄ deus magnifice opat̄ i fidelibus. s̄z ope-
rationē potētie virtutis eius: quā opatus ē in xpo: r̄ h̄z
suscitauit illū a mortuis. fm̄ hāc ḡ opationē ad hui⁹ op̄-
tionis exēplū diuificauit nos vite. f. ḡe de morte pecca-
ti. Osee. 6. Diuificauit nos post duos dies i die tertia su-
scitabit nos r̄c. Col. 3. Si surrexistis cū xpo que sursum
sunt r̄c. Necessitatē vō hui⁹ b̄nficiū ostendit cū dicit. (Cū
essetis mortui r̄c.) Ubi optime describit eoz culpā. p̄-
mo q̄tum ad multitudinē: q̄ cū essetis mortui. f. morte
spirituali q̄ pessima ē: ps. Mors peccatoz pessima. Pec-
catū enim mors d̄: q̄ p̄ ipsum homo a deo q̄ ē vita sepa-
rat̄. Jo. 14. Ego sum via vitas r̄ vita. Mortui in q̄ i deli-
ctis r̄ peccatis vestris. Ecce multitudo. In delictis qd̄ez
q̄tum ad omīssa. ps. Delicta quis intelligit r̄c. Et pecca-
tis q̄tum ad cōmissa: in quibus aliq̄ ambulastis. Qd̄ iō
dicit vt multitudinē peccatoz exaggeret. Nā alig si ad
horā mortui sunt in peccatis r̄ i delictis: cessant t̄m aliq̄
r̄ peccare desistunt: sed ibi de malo in peius p̄cedētes r̄
ambulantes proficiebant. Simile habet̄ p̄hil. 3. Mul-
ti enim ambulant quos sepe dicebā vobis: nunc autēz r̄
flens dico. Jere. 2. Ambulauerunt post vanitatē suam r̄
vani facti sunt. Sc̄do q̄tum ad cām que ponit̄ duplex.
Una ex parte hui⁹ mūdi ga alliciebant̄ a reb⁹ mūdi: r̄
q̄tum ad hoc dicit. (Sc̄m seculū mūdi hui⁹.) i. s̄z se-
cularē vitam rez mundanaz que vos alliciunt. p̄ime
Joan. 2. Si quis diligit mundū nō est charitas patris in
eo. Propter qd̄ p̄mittit. Nolite diligere mundūz. Alia
causa est ex parte demonum quibus hui⁹ebant̄: de q̄bus
dicitur Sap. 14. Infandoz ydoloꝝ cultura omnis mali
causa ē r̄ initium. Et q̄tum ad hoc dicit. (Et fm̄ principes
potestatis) Quā quidē cām describit tripliciter. p̄mo
quidē q̄tum ad potestatiē dicens. (Sc̄m principē pote-
statis.) i. potestatiē exercētē: nō q̄ habeat eā nāliter: cū

Ad ephesios

nec dñs nec creator sit ex nã: s; in q̄tuz dominaf hoib⁹
qui se ei peccando subyciunt. Joã. 12. Nunc p̄nceps hui⁹
mundi eyciet foras. Et. 14. Venit princeps huius mun/
di et in me nõ h; quicq̄. Scdo q̄tum ad habitacione: qz
aeris huius. i. qui habet potestatiẽ hoc aere caliginoso.

Ubi sciendũ est q̄ de istis demonibus duplex ẽ opinio
apud doctores. Quidã. n. dixerunt demões q̄ ceciderũt:
nõ fuisse de supremis ordinibus: sed de inferioribus: qui
presunt corporibus inferioribus. Cõstat aut̄ totã creatu
rã corporale administrari a deo ministerio angeloz. Et
hec est opinio Joãnis damasceni. s. q̄ primus eoz q̄ ceci
derũt p̄erat ordini terrestriũ: qd̄ forte sumptũ ẽ ex di
cto platonis q̄ p̄ebat quasdã substãtias celestes seu mũ
danas. Et fm̄ hoc exponet hoc q̄ dicit aeris huius. i. ad
hoc creati vt p̄sederet aeri huic. **A**ly vò volũt q̄ meli⁹
q̄ fuerint de supremis ordinibus: ita q̄ hoc qd̄ dicit ae
ris huius sit ad ostendẽduz ipsum aerẽ eẽ habitacionem
ipsoz in penã eoz. Un̄ iudas in sua canonica dicit: ange
los vò q̄ nõ suauerũt suũ p̄ncipatũ: s; dereliquerũt suuz
domiciliũ i iudiciũ dei magni viculis eternis sub caligi
ne reseruauit. Ratio aut̄ quare nõ statiz post eoz casuz
retrusi sunt in infernũ: s; dimittũt in aere: ẽ qz deus no
luit q̄ ipsis peccãtib⁹ eoz creatio totalr frustraret: et
ideo dedit eos hoibus in exercitiũ quo bonis p̄parẽt co
ronam: malis aut̄ eternã mortẽ: et qz vsq; ad diẽ iudicy ẽ
nobis tẽpus belli et meredi: iõ vsq; tũc in aere permane
bunt: post diẽ vero iudicy retrudent i infernũ. **A**duer
tendũ ẽt q̄ yna lra h; spũs: et sic est gti casus: et ponit sin
gulare p̄ plurali. Quasi dicat. spiritũ. Alia lra h; spũm:
et tũc ẽ accusatiui casus: vt dicat fm̄ p̄ncipẽ spũm. i. q̄ p̄
ceps ẽ spũs. Tertio q̄tũ ad operationẽ ibi cũ dicit. (Qui
nunc operat i filios diffidẽtie). i. in illos q̄ a se repellunt
fructũ passionis xpi: q̄ erãt filij diffidẽtie. Uel qz de eter
nis nõ habet fidẽ nec spem salutis p̄ xpm. Et in talib⁹ p̄n
ceps potestatis aeris hui⁹ libere opat ducẽs eos q̄ vult:
de q̄bus infra. 4. dñ. Qui desperantes semetipos tradid
erũt impudicitiẽ i operationẽ imũdicie. Uel diffiden
tie. i. de q̄bus eis ẽ diffidendũ. i. q̄ ex malicia peccant: in
q̄bus p̄nceps huius mũdi ẽt operat ad nutũ. De his enĩ
q̄ ex iqrãtia et infirmitate peccãt: nõ est diffidendus: nec i
eis p̄nceps iste opat ad nutũ. S; 3. d. nemine ẽ desperã
dum q̄ diu viuit. Rñdeo dicẽdũ est q̄ de aliquo p̄t eẽ
duplex spes. Una ex pte hois: alia ex pte diuine gratie:
et sic de aliquo potest desperari ex parte sua: de quo tam̄
desperandum non est ex parte dei: sicut desperandum
erat de lazaro iacẽte in sepulchro q̄ resurgeret ex parte
sua: de quo tam̄ desperandũ nõ erat ex parte dei: a quo resu
scitatus est. De illis ḡ q̄ ex malicia sunt multũ i peccatis
diuersi si attẽdat eoz virtus desperari p̄t. ps. Infixus
sum in limo pfundi: et nõ ẽ substãtia. Nõ tam̄ si attẽdatur
virtus diuina. De istis aut̄ filijs diffidẽtie dñ infra. 5. Ne
mo vos seducat inanibus verbis. Propter hoc. n. venit
ira dei in filios diffidentie.

Deinde cũ dicit. (In q̄bus et nos oēs rẽ). Cõmemorat
ap̄lus statũ culpe q̄tuz ad iudeos: ostendens eos oēs i pec
cato fuisse. fm̄ illud Ro. 3. Causati sumus iudeos et gre
cos oēs sub peccato eẽ. Attẽdenda ẽ tñ dñia circa hoc. qz
ap̄lus agẽs de culpa gẽtiliũ assignauit duas causas cul
pe fuisse. Unã. s. ex pte mũdi: alia ex pte demonũ q̄s cole
bãt. Qz ḡ iudei erãt filies gẽtilibus i statu culpe q̄tuz ad
p̄mã cam: nõ aut̄ q̄tuz ad 2mã: iõ ap̄lus nõ facit mẽtionẽ
de culpa eoz: nisi q̄tum ad cam q̄ ẽ ex parte mundi. Cir
ca qd̄ tria facit. Primo cõmemorat eoz culpã q̄tum ad
peccatũ cordis. Scdo q̄tum ad peccatum opis. Tertio
q̄tum ad peccatũ originis. Peccatũ vò cordis insinuat p

desideria carnis: et q̄tuz ad hoc dicit. In q̄bus. s. peccati:
et delictis nos oēs. s. iudei aliqñ p̄uersati sumus agentes
vitã nřam in desiderijs carnis nře. i. carnalibus. Tit. 3.
Eramus. n. aliqñ et nos insipientes et increduli: errãtes et ser
uientes desiderijs et voluptatibus varijs rẽ. Ro. 13. Lar
nis curã ne feceritis in desiderijs. Peccatũ vò opis insi
nuat cũ dicit. (Facientes voluntates rẽ). Peccatum eniz
opis nihil aliud ẽ: q̄ expressio interioris cupiscẽtie. Est
aut̄ qdã cupiscẽtia carnis: sicut sunt cupiscẽtie natu
rales: puta cibi: p̄ quã p̄seruat indiuidiũ: et venereozũ: p̄
quã p̄seruat spẽs: et q̄tum ad hoc dicit. (Facientes volun
tates carnis). i. ea in q̄bus caro delectat. Ro. 8. Qui at̄ i
carne sunt deo placere nõ p̄nt. Quedã vò ẽ cupiscẽtia
cognitiõis eoz. s. q̄ nõ veniũt ex desiderijs carnis: sed ex
ipso appetitu aie vt honozis ambitio et p̄prie excellẽtie:
et h; et q̄tum ad hoc dicit. (Et cogitationũ). i. exequẽ
tes illas cupiscẽtias q̄ causant ex instinctu cogitationũ
nostraz. Peccatũ vò originis insinuat dicẽs. (Et eram⁹
nã filij ire). Nõ qd̄ peccatũ ex p̄mo parẽte: nõ solũ i gẽ
tiles: s; ẽt i iudeos trãfundit. Ro. 5. Sicut p̄ vnũ hoĩez
in hũc mũduz peccatũ intrauit et p̄ peccatũ mors: ita et i
oēs hoies mors p̄transiuit i quo oēs peccauerunt. Et sic
hoies p̄ baptisimũ mũdanã a peccato originali solũ q̄tũ
ad p̄sonas p̄prias: vn̄ generãt filios baptizandos: ita cir
cũcisio mũdabat ab originali p̄sonas solũ: s; generabant
adhuc circũcidẽdos. Et hoc ẽ qd̄ dicit. (Eram⁹ natura)
i. p̄ originẽ nãe. Nõ quidẽ nature: vt natura est: qz sic bo
na ẽ et a deo: s; nãe vt vitata ẽ. filij ire. i. vindicte pene et
gebenne: et hoc sicut ceteri idest gentiles. Lectio. II.

Deus autem qui diues ẽ i misericor
dia propter nimiaz charitatem suaz
qua dilexit nos: et cum essem⁹ mor
tui peccatis: cõiuuificauit nos i chri
sto cuius gratia estis saluati: et cõresuscitauit
et cõsedere fecit in celestibus in xpo iesu: vt
ostenderet in seculis supernenientibus abun
dantes diuitias gratie sue in bonitate sup nos
in chriso iesu.

Postq̄ exaggerauit ap̄lus statũ culpe inficiẽtis: hic cõ
mẽdat bñficiũ grẽ iustificãtis. Circa quã duo facit. Pri
mo ipsum bñficiũ ponit. Scdo seipsum expõit ibi. (Hra
enim estis rẽ). Bñficiũ aut̄ illud describit q̄tuz ad tres
causas. Primo q̄tũ ad cam efficiẽtẽ. Scdo q̄tũ ad cam
formalẽ. Tertio q̄tũ ad cam finalẽ. Efficiens aut̄ causa
bñficy diuini iustificãtis ẽ charitas dei. Et q̄tuz ad hoc
dicit. (Deus aut̄ q̄ diues ẽ in misericordia p̄ nimiaz cha
ritatẽ). Dicit aut̄ p̄ nimiaz charitatẽ: qz dilectiõis diuine
possumus cõsiderare quadruplicẽ bonitatẽ et efficiẽtiaz.
Primo qz nos inesse p̄duxit. Sap. ii. Diligis. n. oia q̄ sũt
et nihil odisti eoz q̄ fecisti rẽ. Secundo qz ad imaginẽ
suã nos fecit et capaces beatitudinis sue. Deut. 33. Lum
eo sanctoz milia in dextera illius ignea lex dilexit popu
los oēs sancti in manu illius sunt. Tertio quia homines
per peccatuz corruptos reparauit. Iere. 31. In charitate
p̄petna dilexi te ideo rẽ. Quarto qz p̄ salute nostra filium
propriũ dedit. Jo. 3. Sic deus dilexit mũdum vt filium
suũ vnigenitũ daret. Un̄ gregori⁹. O inestimabilis dile
ctio charitatis vt suuz redimeres filiũ tradidisti. Dicit
autẽ. qui diues ẽ i misericordia: qz cuz amor hois cause
tur ex bonitate eius qui diligitur: tunc homo ille diligit
ex iusticia in q̄tũ iustũ est q̄ talẽ amet. Quãdo vò amor
causat bonitatẽ in dilecto: tunc ẽ amor p̄cedens ex mise
ricordia. Amor aut̄ quo deus amat nos causat in nobis

bonitate: et ideo misericordia ponitur hic: quasi radix amoris diuini. Esa. 63. Largitus est in eis secundum indulgentiam suam: et secundum multitudinem misericordiarum suarum. Ibidem. Multitudo viscerum tuorum et miserationum tuarum super me. Dicit autem deus diues in misericordia: quia hoc est infinitum et indefectibile: quod non habet homo. In tribus. n. homo miseretur cum termino: et limitatione. Primo quidem largiendo beneficia temporalia: et hec misericordia est finita: non excedens limites proprie facultatis. Tob. 4. Quomodo potueris: ita esto misericors. Sed deus diues est in omnibus: qui inuocant illum: ut dicitur Ro. 10. Secundo est finita misericordia hominis: quia non remittit: nisi offensam propriam: et in hoc est modus esse debet: ut scilicet non sic passim remittat: ut ille cui remittit efficiatur prociator priorior et facilius ad iterum offendendum. Ecc. 8. Etenim cito non profert cito in malos sententia absque timore: et ideo potest omnem offensam remittere. Job. 35. Si peccaueris quod ei noceat: et postea post. Porro si iuste egeris quod donabis ei. Tertio homo miseretur penam remittendo: et in hoc est modus seruandus. scilicet ut non facias in legis superioris iusticiam. Deo autem penam omnium remittere potest cum non astringat aliqua superiori lege. Job. 34. Quae constituit alius super terram et quae posuit super orbem quae fabricatus est: Sic ergo misericordia dei est infinita: quia non coartatur angustiis diuitiarum: neque timore nocenti restringitur: et neque lege superioris. Causa vero exemplaris beneficii est: quia in christo collata est. Et quantum ad hoc dicit. Cum essemus mortui peccatis conuiuificauit nos christo etc. Ubi tangit triplex beneficium. scilicet iustificationis resurrectionis a mortuis: et ascensionis in celum: per que tria christo assimilantur. Dicit ergo quantum ad primum ut legatur littera suspensiuus. Deus autem qui diues est etc. Cum essemus mortui peccatis conuiuificauit nos christo. scilicet si uoluerit uiuere facit cum christo. Osee. 6. Conuiuificabit nos post duos dies etc. Conuiuificauit inquit hic. scilicet per vitam iusticie. ps. Qui posuit animam meam ad vitam: et in christo. id est per gratiam christi: cuius gratia est saluati. Ro. 8. Spe n. salui facti sumus. Quatum vero ad secundum dicit. (Et resuscitauit nos cum christo) quantum ad animam in re: et quantum ad corpus. Ro. 8. Qui suscitauit ipsum a mortuis uiuificabit et mortalia corpora nostra etc. Quatum vero ad tertium dicit. (Et conuolauit in celestibus in christo iesu). scilicet nunc per spiritum et tandem in futuro in re: quia ut dicitur Jo. 12. Ubi ego sum illic et minister meus erit etc. It. Apoc. 3. Qui uicerit dabo ei sedere mecum in throno meo: sicut et ego uici et sedi cum patre meo in throno eius. Utrum autem in his apostolus preterito pro futuro: enuncians tanquam iam factum quod futurum est pro certitudine spei. Sic ergo conuiuificauit quantum ad animam tandem resuscitabit quantum ad corpus. sedere fecit quantum ad utrumque.

Consequenter cum dicit. (Ut ostenderet etc.) Ostendit eam finalem collati beneficii: quod quidem potest dupliciter legi: quia secula superuenientia vel possunt accipi in uita ista vel in uita futura. Si enim accipiant in uita ista: tunc seculum est quodam mensura temporis: et periodus unius generationis: ut dicat sic. Dico quod nos qui sumus primitie dormientium conuiuificauit in christo: et hoc ut ostenderet in seculis superuenientibus. id est in his qui futuri sunt post nos abundantes diuitias gratie sue: et hoc non meritis nostris: sed bonitate sua: que est. scilicet super nos in christo iesu. id est per christum iesum. ps. Tibi. id est. Iesus christus uenit in hunc mundum peccatores saluos facere: quorum primus ego sum: et ideo misericordiam secutus sum: ut in me ostenderet christus omnem patientiam ad informationem illorum qui credituri sunt illi in uita eterna. Sic ergo de largitus est sanctis primitiis abundantia dona gratie: ut posterius facilius uertantur ad christum. Uel potest aliter accipi

seculum. scilicet in alia uita de quibus dicitur Ecc. 24. Et usque ad futurum seculum non desinat. Sed licet ibi sit unum seculum: quia ibi est eternitas: dicit tamen in seculis superuenientibus propter multitudinem sanctorum participantium eternitatem: ut dicantur ibi tot secula quot sunt eternitates participare. De his seculis dicitur in ps. Regnum tuum regnum omnium seculorum. Dicit ergo per hunc sensum. Dico quod uiuificauit nos in spe. scilicet per christum uel in gratia: ut ostenderet in seculis superuenientibus: id est in alia uita compleret abundantes diuitias gratie sue. id est abundantem gratiam: quam etiam in hoc mundo dum multa dimittit peccata et maxima dona concedit. dicit. Que quidem superabundat in uita alia: quia ibi indeficienter habetur. Jo. 10. Ego ueni ut uitam. scilicet gratie habeant in hoc mundo. et abundantius habeant: scilicet glorie in patria. Et hoc in bonitate sua. ps. Quam bonus israel deus. Tria. 3. Bonus est dominus sperantibus in eum: anime querenti illum. Et hoc supra nos. id est supra nostrum desiderium supra nostrum intellectum: et supra capacitatem nostram. Esa. 64. Oculus non uidit deus absque te quem parasti expectantibus te. Et hoc in christo iesu: id est per christum iesum: quia sicut gratia nobis confertur per christum: ita et gloria que est gratia consummata. ps. Gratiam et gloriam dabit dominus. Per ipsum enim beatificamur per quem iustificamur. Dicit autem. Ut ostenderet: quia thesaurus gratie in nobis est occultus: quia habemus ipsum in uasis fictilibus: ut dicitur secunda cor. 4. et i. Jo. 3. Videte qualem charitatem dedit nobis pater: ut filii dei nominemur et simus. Et parum post. Nunc filii dei sumus et nondum apparuit etc. Sed ille thesaurus occultus. quia nondum apparuit: in seculis superuenientibus ostenditur: quia in patria omnia erunt nobis aperta: quae ad manifestam sanctorum gloriam pertinet. Ro. 8. Non sunt digne passionibus huius temporis ad futuram gloriam que reuelabitur in nobis.

Lectio.

III.

Ratia enim estis saluati per fides et hoc non ex uobis. Dei enim donum est non ex operibus: ut ne quis gloriatur. Ipse enim sumus factura creati in christo iesu in operibus bonis: que preparauit deus ut in illis ambulemus.

Supra commemoras apostolus beneficium dei quo liberati sumus a peccato iterposuerat quod gratia christi eramus saluati: nunc autem illud probare intendit. Circa quod duo facit. Primo. n. proponit intentionem suam. Secundo manifestat propositum ibi. (Et hoc non ex uobis etc.) Dicit ergo primo. Deum dixi cuius gratia estis saluati. Et certe adhuc dico secure. Enim pro quia estis saluati gratia. prime cor. 15. Gratia dei sum id quod sum. Ro. 3. Iustificati per gratiam ipsius. Idem enim est saluari et iustificari. Salus enim importat liberationem a periculis. Ubi perfecta salus hominis erit in uita eterna quando ab omnibus periculis immunis erit: sic nauis dicitur esse saluata quando uenit ad portum. Esa. 60. Occupabit salumuros tuos et portas tuas laudatio. Qui autem salutem spei suscipiunt homines dum in presenti iustificanti a peccato: et secundum hoc dicuntur saluati esse. secundum illud Ro. 8. Spe enim saluati sumus. Hec autem saluatio gratie est per fidem christi. Locurrit enim ad iustificationem impij simul cum infusione gratie motus fidei in deum in adultis. Luc. 8. Uade in pace fides tua te saluum facit. Ro. 6. Iustificati. n. ex fide pacem habeamus.

Deinde cum dicit. (Et non ex nobis etc.) Manifestat quod dixerat: et primo quantum ad fidem que est fundamentum totius spiritualis edificij. Secundo quantum ad gratiam ibi. (Ipse enim sumus factura etc.) Circa primum

excludit duos errores: quorum primus est: quod dixerat quod per fidem sumus saluati: posset quod credere quod ipsa fides esset a nobis: quod credere in nostro arbitrio constitutum est. Et ideo hoc excludens dicit. (Et hoc ex nobis.) Non enim sufficit ad credendum liberum arbitrium: eo quod ea que sunt fidei sunt supra rationes. **Ecclesiasticus 3.** Plurima supra sensum hominis ostensa sunt tibi. **Prime corinthios 2.** Que dei sunt nemo nouit: nisi spiritus dei reuelat. Et ideo quod homo credit hoc non potest ex se habere: nisi deus det. **secundum illud Sapientie 9.** Sensum autem tuum quod sciet: nisi tu dederis sapientiam et miseris spiritum sanctum tuum de altissimis. Propter quod subdit. **Dei enim donum est: ipsa fides.** **Philosophus 1.** Uobis autem donatum est per christum non solum ut in eum credatis: sed et per eum patriamini: et **prime corinthios 12.** Alii enim dantur fides in eodem spiritu. **Secundo** excludit alium errorem. Posset enim aliquis credere quod fides daretur nobis a deo merito operum precedentium: et ad hoc excludendum subdit. (Non ex operibus) **s. precedentibus** hoc donum meruimus aliqui quod saluati sumus: quoniam hoc est ex gratia ut supra dictum est. **secundum illud Romanorum 11.** Si autem gratia ista non est ex operibus: alioquin gratia ista non est gratia. (Subdit autem rationem quare deus saluat homines per fidem absque meritis precedentibus. Ut ne quod gloriemur in seipso: sed tota gloria in deum referatur. **psalmus.** Non nobis domine non nobis reuelatum est. **prime corinthios 1.** Ut non gloriemur ois caro in conspectu eius: ex ipso autem vos estis in christo iesu.

Deinde cum dicit. (Ipsi enim factura sumus) reuelatum est. Manifestat quod dixerat quantum ad gratiam. Circa quod duo facit. Primo manifestat gratie infusionem. Secundo declarat gratie predestinationem ibi. (Que preparauit deus reuelatum est.) Duo autem ad rationes gratie pertinet que etiam dicta sunt: quorum primus est: ut id quod est per gratiam non infertur homini per seipsum vel a seipso: sed ex dono dei. Et quantum ad hoc dicit. (Ipsi enim factura sumus) quod si quicquid boni nos habemus non est ex nobis ipsis: sed ex deo faciente. **psalmus.** Ipse fecit nos et non ipsi nos. **Deuteronomio 32.** Nonne ipse est pater tuus qui possedit fecit et creauit te? Et continuat immediate cum precedenti ut dicat. Ne quod gloriemur quod si ipsi factura sumus. Vel potest continuari cum eo quod supra dixerat. **Hec enim saluati sumus.** (Secundo pertinet ad rationem gratie ut non sit ex operibus precedentibus et hoc exprimitur in hoc quod subdit. (Creatura.) Est enim creare aliquid ex nihilo facere. Unde quoniam aliquis iustificatur sine meritis precedentibus: dici potest creatus quasi ex nihilo factus. **Deus autem actio.** **s. creatio iusticie fit virtute christi spiritus sancti dante.** Propter quod subdit. (In christo iesu) **i. per christum iesum.** **Galatas ultimo.** In christo enim iesu neque circuncisio aliquid ualet neque preputium: sed noua creatura. **psalmus.** Emitte spiritum tuum et creabuntur. Alterius non solum datur nobis habitus virtutis et gratie: sed interius per spiritum renouamur ad bonum operandum. Unde subdit. (In operibus bonis) **quod si ipsa bona opera sunt nobis a deo.** **Esaias 36.** Domine enim opera nostra operatus es nobis. Et quod quos predestinauit hos et uocauit. **s. per gratiam:** ut dicit **Romanorum 8.** Iohannes subdit de predestinatione dicens. (Que) **s. bona opera** (preparauit deus). Nihil enim aliud est predestinatio quam preparatio beneficiorum dei inter que beneficia computantur et ipsa bona opera nostra. Dicit autem deus nobis preparare in quantum dispositum fuit se nobis daturus. **psalmus.** Parasti cibum illoz reuelatum est. (Sed ne aliquis intelligeret bona opera sic esse nobis preparata a deo: ut nihil ad illa liberum arbitrium cooperemur: ideo subdit. (Ut in illis ambulemus.) Quasi dicat. Sic nobis ea preparauit ut ea nos ipsi nobis per liberum arbitrium impleamus. Dei enim adiutores sumus ut dicit **prime corinthios 3.** Propter quod dicebat de seipso apostolus. **prime corinthios 15.** Gratia eius in me vacua non fuit: sed abundantius omnibus laboraui: non ego autem: sed gratia dei mecum. Signanter autem dicit. (Ambulemus) **ut designet boni operis profectum.** **secundum illud Iohannis 12.** Ambulate dum lucem habetis infra. **s. Ut filii lucis ambulate.**

P

Propter quod memores estote quod aliqui quoniam vos que gentes eratis in carne que dicebamini preputium ab eo que dicitur circuncisio in carne manifesta: qui eratis illo in tempore sine christo alienati a uersatione israel: et hospites testamentorum promissionis spem non habentes: et sine deo in hoc mundo. Nunc autem in christo iesu vos qui aliquando eratis longe facti estis prope in sanguine christi.

Prosecuto beneficio dei gentilibus exhibito quantum ad liberationem a peccato: hic recitat apostolus beneficium eis exhibitum in liberatione a statu gentilitatis. Circa quod duo facit. Primo memorat additionem status preteriti. Secundo recitat beneficia eis exhibita in statu preteriti ibi. (Nunc autem in christo iesu reuelatum est.) Circa primum duo facit. Primo commemorationis status preteriti ponit exhortationem. Secundo ipsemet statum preteriti declarat additione ibi. (Quia aliqui reuelatum est.) Dicit ergo. Propter quod. ut. **s. aduertere possitis quod omnia sint nobis data ex dei gratia memores estote.** **Deuteronomio 9.** Memeto et ne obliuiscaris quod ad iracundiam puocaueris dominum deum tuum reuelatum est. **Deuteronomio 10.** Memineris diei egressionis tue de egypto omnibus diebus uite tue. **Secundo cum dicit.** (Quia aliqui reuelatum est.) Lommemorat preteriti status conditionem: et primo quantum ad mala que habebant. Secundo quantum ad bona quibus priuabantur ibi. (Qui eratis illo tempore reuelatum est.) Circa primum potest tria mala. Primo gentilitatis criminem que ydolis fuerant: cum dicit. (Quia aliqui vos gentes eratis) **per prime corinthios 12.** Scitis quoniam cum gentes essetis ad simulachra muta put dicebamini eutes. Quidam uero libri habent. Uos que gentes eratis: et tunc pedet constructio usque ibi. (Nunc autem in christo iesu reuelatum est.) Secundo recitat eorum carnalem uersationem cum dicit. (In carne) **i. carnaliter uiuentes.** **Romanorum 8.** Qui autem in carne sunt deo placere non possunt. Tertio recitat contemptus eorum uilipensione qua a iudeis uilipendebant. Unde dicit. (Qui dicebamini preputium) **i. in circuncisio:** ab ea. **s. circuncisioe que dicitur circuncisio manifesta in carne.** **i. a iudeis tali circuncisioe circuncisus.** Et dicit manus facta ad ostendendum circuncisiois spiritualis: de qua dicitur **Colossensium 2.** In qua circuncisio estis circuncisioe non manufacta in expoliatioe corporis carnis: sed circuncisioe christi. Et sequitur post. Uos cum mortui essetis in delictis et preputio carnis uestre conuificauit cum illo donans uobis omnia reuelatum est.

Deinde cum dicit. (Qui eratis illo in tempore reuelatum est.) Commemoratur bona quibus priuabantur: et per participationem sacrorum. et dei cognitione ibi. (Et sine deo in mundo.) Circa primum ponit tria sacramenta quorum participatione priuabantur. Primo christi dignitate. Unde dicit. (Qui eratis illo tempore sine christo) **i. sine promissione christi: que facta est iudeis.** **Ieremias 23.** Suscitabo dauid germem iustum reuelatum est. **Zacharias 9.** Exulta satis filia syon: iubilata filia hierusalem. ecce rex tuus uenit tibi iustus et saluator. et tunc agit societate scilicet que priuabantur quantum ad gentilitatem permanebant cum dicit. Alienati a uersatione israel: quod si iudeis cum gentilibus non erat licitum uersari. **Deuteronomio 7.** Non inibis cum eis fedus: non miseraberis eorum: neque sociaberis cum eis coniungia reuelatum est. **Iohannis 4.** Non enim contulerunt iudei samaritanis. Et quantum ad illos que in iudaismo recipiebantur et reprobantur cum fiebant preputium. Unde subdit. Et hospites testorum. Quasi dicat. **Deus preputium quoniam uertebantur ad iudeos et fiebant preputium: non sicut cines: sed sicut hospites recipiebantur ad percipiendum testamenta dei.** Dicit autem testamentorum: quod iudeis uetus testamentum erat exhibitum: et nouum erat promissum: quod ut dicitur **Ecclesiasticus 44.** Testamentum suum confirmauit super caput iacob. Quod potest intelligi de ueteri testamento. Promiserat enim

deus dare aliud testamentum Baruch. 2. Statua illis testamentum alterz sempiternum. Hoc aut reddidit illis qui riu adoptio est filioz dei et gloria et testm: vt dicitur Ro. 9. **C**onit et aliud beneficium quod puabant. s. spem futuroz bonoz cu dicit. (Promissionis spem non habites) qz vt dicitur Gal. 3. Abrahe dicte sunt promissiones et semini eius. **C**ulterius ponit summam danificationem qua danificabant. s. dei cognitionem ibi. (Et sine deo in mundo). i. sine cognitione dei. ps. Notus in iudea deus: non aut notus gentibus vt dicitur pme the. 4. Non in passione desidery: sicut et gentes que ignorat deum: quod tamen intelligit de cognitione que est per fidem. Nam de cognitione naturali dicitur Ro. 1. Qui cum cognouissent deum: non sicut deum glorificauerunt etc.

Consequenter cum dicitur. (Nunc autem in christo etc.) Commemoratur beneficium eis exhibitum in statu uersionis per christum. Circa quod duo facit: quod primo ostendit quod facti sunt principes bonoz quibus ante puabant. Secundo ostendit quod ad illa bona: non sicut hospites: sed sicut ciues recipiunt ibi. Ergo non estis hospites etc. **P**rima itez in duas: quod primo commemorat hoc beneficium in generali. Secundo in speciali ibi. (Ipse enim est pax nostra etc.) Dicitur ergo primo. Dixi quod in illo tempore eratis sine christo alienati a uersione israel. Nunc autem. i. postquam uerfi estis ad christum: vos quod estis in christo. i. qui adheretis per fidem et charitatem. pme Jo. 4. Qui manet in charitate in deo manet: et deus in eo. Gal. ultimo. In christo. n. iesu. neque circumcisio aliquid ualet: neque preputium: sed noua creatura. Vos inquam quod aliqui eratis loge. id est elogati a deo: non loco: sed merito. ps. Longe a peccatoribus salus: et a uersione sanctorum et participatione testamentorum: vt dictum est. Statim facti estis ppe: deo. s. et sanctis eius et testamentis Esa. 6. Filii tui de longe ueniunt etc. Mar. 8. Quidam enim ex eis. s. gentilibus de longe uenerunt. s. de regione dissimilitudinis et statu gentilitatis: uos autem modo facti estis ppe. s. in sanguine christi. i. in sanguine eius: quo uos christus attraxit. Jo. 12. Ego si exaltatus fuero a terra omnia traham ad meipsum. Et hoc per nimiam charitatem: que potissime in morte crucis manifestatur. Jere. 31. In charitate perpetua dilexi te: ideo attraxi te miserans.

Lectio.

V.

Ipse enim est pax nostra: qui fecit utraque unum: et medium parietes macerie soluens inimicitias in carne sua: legem mandatorumque decretis euacuans: ut duos condat in semetipso in uno nouo homine: faciens pacem ut reconciliet ambos in uno corpore deo per crucem interficiens inimicitias in semetipso: et ueniens euangelizauit pacem uobis qui longe fuistis: et pacem his qui prope: quoniam per ipsum habemus accessum ambo in uno spiritu ad patrem.

Comemoratis beneficiis collatis ipsis ephesys in generali per christum: hic ea commemorat in speciali. Circa quod duo facit. Primo ostendit quod appropinquerunt populo iudaico. Secundo qualiter propinquo facti sunt deo. Secunda ibi. (Ut reconciliet ambos etc.) Prima itez in tres: quod primo ostendit causam appropinquationis. Secundo modum. Tertio finem. Secunda ibi. (Et medium pietate etc.) Tertia ibi. (Ut duos etc.) Tertia autem appropinquationis est christus: per quod dicitur. (Ipse enim est pax nostra etc.) Et est emphatica locutio ad maiorem rei expressione. Quasi dicat. Bene dico quod facti estis ppe: sed hoc factum est per christum: quod ipse est pax nostra. i. causa pacis nostre. Unde dicebat Jo. 14. Pacem meam do uobis. Dic autem modus loquendi fieri inuenit quoniam totum quod est in effectu dependet ex

ca: sicut cum dicimus de deo: quod ipse est salus nostra: quod quicquid salutis est in nobis causatur a deo. Quia ergo quicquid pacis est in nobis causatur a christo: et per omnes quicquid appropinquationis: quod homo quoniam pacificatus est cum alio secure potest ambulare seu appropinquare ad ipsum. Iohannes dicit quod est pax nostra. Nam in eius natiuitate angeli annunciauere pacem. Luc. 2. Gloria in altissimis deo: et in terra pax etc. Ipse est christus in corpore existente: mundus maximam pacem habuit quale ante non habuerat. ps. Quies in diebus eius iusticia etc. Ipse est resurgens pacem annunciauit Luc. ultimo. dixit eis Pax uobis.

Consequenter. Qui fecit utraque unum: quod. s. christus utrumque populum: uidelicet iudeorum colerium deum uerum. et gentiliu ab his dei cultura alienatorum iunxit in unum. Jo. 10. Alias oues hieo que non sunt ex hieo ouili etc. vsqz ibi. Et fiet unum ouile et unum pastor. Ezech. 37. Rex unus erit oibus imperans etc. Modus autem appropinquationis ostendit cum subdit. (Medium parietem etc.) Sic autem modus est per remotionem eius quod diuidebat. Debemus autem ad intellectum littere imaginari unum magnu campum et multos hoies ibi congregatos: in quo quodaz per medium protendat et eleuet unus paries diuidens eos ita quod non uideat populus unum: sed duo. Quicquid ergo remoueret parietem iungeret illoz hoium congregationem in turbam unam et efficeret populus unum. Sic intelligendum est: quod hic dicitur. Mundus enim iste est. sicut ager. Mar. 13. Ager est mundus. hic autem ager. s. mundus plenus est hoibus. Gen. 8. Crescite et multiplicamini et replete terram. In isto autem agro est paries: quod quodaz sunt ex una parte: quodaz ex alia: hic autem paries potest dici lex uetus. s. carnales obseruantias: in qua iudei clusi custodiebant: vt dicitur Gal. 3. Sub lege custodiebamur clusi in ea fide que reuelanda erat. Luce. 2. Ipse stat post parietes nostrus: quod uidelicet christus per ueterem legem figurabat: christus autem hunc parietem remouit: et ita cum nullum remaneret intersticium factus est populus unum iudeorum et gentiu. Et hoc est quod dicitur. (Dico quod fecit utraque unum) hoc modo. s. soluens medium parietem. Parietem dico macerie non muri. Tunc enim est paries macerie: quoniam lapides in eo non agglutinantur cemento: nec ad hoc erigitur ut duret in perpetuum: sed vsqz ad tempus prefinitum. Uetus ergo lex est paries macerie: propter duo. Primo quod non agglutinabatur charitate: que est quasi cementum agglutinans singulos sibi inuicem: et omnes simul christo. infra. 4. Solliciti seruare unitatem spiritus in uinculo pacis. Uetus enim lex est lex timoris inducens hoies per penas et cominationes ad obseruantias mandatorum. Et si qui illo tempore legis eam ex charitate obseruabant iam pertinebant ad nouum testamentum: vt dicit Aug. quod est lex amoris. Roma. 8. Non enim accepistis spiritus seruitutis itez in timore etc. Secundo uetus lex est paries macerie: quod non fuit data ut perpetuo duraret: sed vsqz ad tempus prefinitum. Gal. 4. Quato tempore heres paruulus est nihil differt a seruo cum sit dominus omnium: sed sub tutoribus et actoribus est vsqz ad prefinitum tempus a patre: ita et nos cum essemus etc. **C**onsequenter hic incidit questio: quod dicitur parietem macerie soluens: strarius dicitur Matth. 5. Non ueni soluere legem: sed adimplere. Respondeo dicendum est: quod in ueteri lege erant precepta moralia et cerimonialia. Moralia quidem precepta christus non soluit: sed adimpleuit: superaddendo consilia et exponendo ea que scribe et pharisai male intelligebant. Unde dicebat Matth. 5. Nisi abundauerit iusticia uestra plus quam scribarum etc. Et iterum. Dicitur est antiquis. Diliges proximum tuum et odio habebis inimicum tuum. Ego autem dico uobis. Diligite inimicos uestros etc. Cerimonialia uero precepta soluit quidem quantum ad eorum substantiam: sed adimpleuit quantum ad illud quod figurabant adhibens figuratum figure. Est ergo intelligendum

Ad Ephesios

quod hic dicit solues. s. q̄tum ad obseruantia legis carnalis. Et soluere hoc. s. parietē macerie ē soluere inimicitias q̄ erāt inter iudeos et gētiles: q̄ isti volebāt legē seruare: illi vō minime: ex quo oriebat iter eos ira et iuidia. Sz certe has inimicitias x̄ps soluit i carne sua assūpta. Nā in eius natiuitate statim pax hoibus annūciata est. Luc. 2. Uel i carne sua. s. imolata: q̄ vt dī ifra. 5. Tradidit semetipsum p nobis oblatione et hostiā. In quo qdē sacrificio iplera sunt oīa illa sacrificia et cessauerunt. De bre. 10. Una. n. oblatōe s̄sumauit i sēpiternū sc̄tificatos. ¶ Quid at sit iste paries insinuat dices. (Q̄ ē lex mādatoꝝ.) Quasi dicat. Solues parietē et hoc leges mādatoꝝ r̄. Dicit aut lex vetus lex mādatoꝝ: nō q̄ alie leges mādati careāt. Noua. n. lex mandata h̄z. Jo. 14. Māda tū nouū do vobis. Sz pp duo. p̄mo qdē pp magnū nūmē mādatoꝝ legalū intātuz q̄ ab oibus fuari nō possunt. fm illud Act. 15. Hoc ē onus qd neq; nos neq; p̄s nostri portare potuim⁹. Job. 11. q̄ multiplex sit lex ei⁹ r̄. Uel dī (Mādatoꝝ). i. factoz. Ro. 7. Ubi ē ḡ gloriatio tua: Exclusa ē. Per quā legē: Factoz: Non: s̄z p legē fidei. Uñ sicut baptismus Joānis dī baptismus aque: q̄ tñ exterius mūdabat: interius at nō sanctificabat: ita et lex vetus dī lex factoz: q̄ p̄cipiebat tñ qd facere deberent: s̄z nō p̄ferabat grām p quā ad legē iplendā iuuarentur. Lex vō noua dirigit in agēdis p̄cipiēdo: et iuuat ad iplēdū grāz p̄ferendo. Euacuās dico sicut impfectū euacuā p̄fectū: et ymbra p veritatē. p̄me cor. 13. Lū autez venerit qd p̄fectū ē euacuabit qd ex pte ē. s. impfectio et ymbra veteris legis. De qua Debre. 10. Umbra. n. habēs lex futuroꝝ bonoz r̄. Et h̄ decretis. i. p̄cepti noui testamenti p q̄ excludit lex. Leuit. 26. Comedetis vetustissimā vetez. i. p̄cepta legis nāc simul cū noua lege p̄ceptis eius susceptis vetera p̄cietis. s. ceremonialia p̄cepta veteris legis q̄stuz ad eoz subam vt dictū ē. ¶ Sinē vero appropinquatiōis oñdit dices. (Ut duos cōdat i se r̄.) Qui qdē finis ē: vt duo ppli efficiant̄ vnus pplis. Que at vniunt opz vni i aliquo vno: r̄ q̄ lex diuidebat nō poterant in lege vni: x̄ps at i lege succedens et fides ei⁹: sic veritas figure eos i semetipso cōdidit. Jo. 17. Ut sint vnū sicut et nos vnū sumus. Mat. 18. Ubi. n. sunt duo vlt tres p̄gregati i noie meo: ibi ego sum in medio eoz. Et hoc in vno nouo hoie faciens pacē. i. i semetipso x̄ps q̄ dī nou⁹ homo pp nouū moduz sue p̄ceptiōis. Jere. 31. Creauit dominus nouū sup terrā: femina circūdabit vix. Item pp nouitatē gratie quā p̄tulit. Gal. 6. In x̄po. n. iesu neq; circūcisio aliqd valet: neq; p̄putiū: s̄z noua creatura. infra. 4. Renouamini spū mētis vestre: et induite nouū hoiez qui r̄. Itē pp noua mādata q̄ attulit. Joā. 13. Mādatuz nouū do vobis: vt diligatis inuicē r̄. Et licet ista videat̄ esse intentio apli: tñ i glosa paries duplicat: q̄ ex parte iudeoz pōit lex q̄si obstaculū: ex pte vō gētiū ē ydolatria. ¶ Cōsequenter cū dicit. (Ut recōciliet ambos r̄.) Oñdit qualr deo appropinquauerūt. Circa qd duo facit. p̄mo manifestat eoz recōciliationē ad deū. Sc̄do ponit manifestationē recōciliatiōis ibi. (Et veniēs euāgelizauit r̄.) Sciēdū ē q̄ dilectio p̄mi ē via ad pacē dei: q̄ vt dī p̄me Jo. 4. Qui. n. nō diligit fratrem suū quez videt: deū que nō videt quō pōt diligere: Et Aug. dicit q̄ nullus putet habere pacē cū x̄po si discors fuerit cū christiano. p̄mo ḡ ponit pacē hoiez inuicē factā p x̄ps: et exide pacē hoiez ad deū: pp qd dicit. (Ut recōciliet ambos iā vnitos). s. in vno corpore ecclesie. s. in x̄po. Ro. 12. Multi vnū corpus sumus in x̄po. Recōciliet inq; deo p fidez et charitatē. sc̄do cor. 5. Deus erat i x̄po mūdus recōciliās sibi. Et hoc fecit p crucē: interficiēs inimicitias i semetipso.

q̄ iudeoz et gentiliū q̄ erant p legē inimicitias interfez: implez figuras veteris testamēti: s̄z inimicitias q̄ erant inter deū et hoies p peccatū interfecit i semetipso. q̄n per mortē crucis deleuit peccatū. Gal. 1. Qui dedit semetip̄s p peccatis nostris. Debr. 10. Christus semel oblatuz ē ad multoz exhauriēda peccata. Dicit ḡ interficiēs inimicitias. i. peccata in semetipso in immolatione corporis sui. Col. 1. Pacificās per sanguinē crucis eius: siue q̄ in celis: siue q̄ in terris sunt. Ro. 5. Lū inimici essemus recōciliati sumus deo p mortē filij ei⁹. Itē col. 1. In x̄po cōplacuit oēm plenitudinē habitare: et p eū recōciliare oīa in ipso. Quia ḡ x̄ps satisfecit sufficienter p peccatis nostris: p̄sequēs fuit vt soluto precio fieret recōciliatio. Māifestationē vō huius recōciliationis ponit dices. (Et veniēs euāgelizauit r̄.) Ponit autē p̄mo pacis seu recōciliationis annūciationem. Sc̄do pacis cām et rationem ibi. (Q̄m p ipsum habem⁹ accessum r̄.) Est ḡ manifesta dei recōciliatio ad hoiem p x̄pm: q̄ ipse x̄ps nō solū reconciliavit nos deo: et interfecit inimicitias: s̄z et veniēs. s. in carne euāgelizauit. i. annūciavit pacē. Uel veniēs post resurrectionē: q̄n stetit in medio discipuloꝝ et dixit eis. Pax vobis. Luce vltimo. et Jo. 20. Esa. 61. Ad annūciādū misit me r̄. Et. 52. Quā pulchri pedes supra montes annūciātis et predicātis pacē annūciātis bonū p̄dicātis salutē r̄. Euāgelizauit inq; nō vni p̄plo tñ: s̄z vobis gentibus q̄ longe fuistis: q̄bus et si nō i p̄sona p̄p̄ia tñ p aplos suos annūciavit pacē. Mat. vltio. Euntes ergo docete oēs gentes baptizātes r̄. Esa. 3. Audite q̄ longe estis q̄ fecerim et cognoscite r̄. Et pacē his q̄ p̄p̄e supple annūciavit x̄ps in p̄sona p̄p̄ia. Ro. 15. Dico. n. x̄pm iesum misit fuisse circūcisiois pp veritatē dei ad p̄firmandas p̄missiones patrū. Esa. 54. Ecce accola veniet q̄ nō erat mecū aduena quondā cuius adiūget tibi. ¶ Clausaz autē pacis et formam oñdit dicens. (Q̄m p ipsum habemus accessum ambo). i. duo populi in vno spū. i. vniti vnione spū sancti. infra. 4. Solliciti seruare vnitatē spūs r̄. p̄ cor. 12. Dec autē oīa operat̄ vnus atq; idēz spūs. Sic autē habemus accessum ad patrē: p x̄pm q̄n x̄ps operat̄ p spū sanctū. Ro. 8. Si q̄s autēz spūm x̄pi nō h̄z hic nō ē eius: et iō quicq; sit per x̄pm. s. per hoc etiam qd dicit ad patrē: intelligenduz est q̄ et pertinet ad totam trinitatem: q̄ propter essentie vnitatem in patre est filius et spiritus sanctus: et in spiritu sancto pater et filius. Ideo cū dicit ad patrē: specialiter ostendit q̄ quicq; fili⁹ h̄z a patre habet: et ab eo etiam se habere recognoscit.

Lectio. VI.

Ergo iam nō estis hospites et aduene: sed estis ciues sanctorū et domestici dei: superedificati super fundamentum apostolorū et prophetarū ipso summo angulari lapide x̄po iesu: in quo omnis edificatio p̄structa crescit in templum sanctum in dño. In quo et vos coedificamini in tabernaculum dei in spiritu sancto.

¶ Ostenso supra q̄ ad spūalia bñficia simul admissi sunt gentiles cū iudeis: hic ostendit q̄ in illis bñficijs gētiles nō sūt minoris dignitatis q̄ sint ipsi iudei: s̄z eque plenarie ad x̄pi bñficia sunt admissi. Circa qd duo facit: q̄ p̄mo pponit intētum. Sc̄do manifestat ppositū p̄sentium ibi. (Superedificati r̄.) Circa p̄mū duo facit. p̄mo excludit id qd erat i statu p̄terito a statu p̄senti. Sc̄do cōcludit id quod cōpetit p̄senti statui ibi. (Sz estis ciues r̄.) quia ergo apostolus concludēdo inducit

hoc qd dicit. Ergo ias rē. Cōsiderādū est qd similitudo seg-
tur ex pmissis. Primo qdem ex hoc qd ambo iuncti sunt
deo recōciliati. Scdo qd ambo hnt accessū i vno spū ad pa-
tres. Qd g simul sunt cōfigurati toti trinitati: patri ad quē
habēt accessum: filio p quē spiritui sancto in quo vno acce-
dunt. In nullo g deficiūt a spūaliū bonoz participatiōe.

¶ Ad intellectuz autē littere sciēduz est qd collegium fide-
lium quādoq; in scripturis vocatur domus: fm illud pme
Thimo. 3. Ut scias quomō in domo dei oporteat te cōuer-
sari q est dei ecclia. Quādoq; autē vocatur ciuitas: fm illō
ps. Hierlm que edificatur vt ciuitas. Ciuitas enī hz colle-
gium politicum: domus autē yconomici: iter que qdem
duplex differētia iuenitur. Nā qui sunt de collegio domo
cōmunicant sibi in actibus puatis: qui vō sunt de collegio
ciuitatis cōmunicant sibi in actibus publicis. Itē qui sunt
in collegio domus regunt ab vno qui vocatur pater fami-
lias: s; qui sunt in collegio ciuitatis regunt a rege. Ita enī
est paterfamilias in domo: sicut rex in regno. Sic igit col-
legiūz fidelium aliqd hz de ciuitate: r aliqd de domo. Sed
si cōsideretur rector collegij pater est. Matt. 6. Pater no-
ster qui es in celis rē. Jere. 3. p̄rem vocabis me r post me
igredi nō cessabis: r sic collegiū ē domus. Si vō ipsos sub-
ditos cōsideres sic ciuitas est: qz cōmunicant sibi in actib;
p̄cipuis. s. fidei spei r charitatis. Et hoc modo si fideles cō-
siderentur in se est collegium ciuitatis. Si vō rector colle-
gij attēdatur est collegiūz domus. Et iō aplūs duo vba po-
nit hic. s. hospites r aduene. Hoc enī sunt hospites ad do-
mū qd aduene ad ciuitatē. Hospes enī dī quasi extrane^o a
domo. Ecc. 1. 29. Vita neq; hospitandi de domo in domū.
Aduena vero est qui extraneus venit ad ciuitatē. Ac si di-
cat apostolus. Olim gratis extranei a collegio fidelium: sic
hospites ad domū r aduene ad citatē: quēadmoduz r p̄se-
liti ad legem veterē: sed nunc nō est ita: qz iā nō estis hospi-
tes rē. Esa. 54. Ecce accola veniet qui nō erat mecū: adue-
na quondā ciuis adiungetur tibi.

¶ Cōsequēter cū dicit. (S; estis ciues sanctorū rē.) Cōclu-
dit qd cōuenit statui p̄senti dicēs. Sed estis ciues sanctorū
rē. Quasi dicat. Qd collegiū fidelium dī ciuitas in cōpa-
ratiōe ad subditos: r domus in p̄paratione ad rectorē: col-
legium ad quod vocati estis est ciuitas sanctorū r domus
dei. ps. Gloriosa dicta sunt de te ciuitas dei. Unī Aug. Du-
as ciuitates faciunt duo amores. Nā amor dei vsq; ad cō-
temptū sui. s. hoīs amantis facit ciuitatez hierusalem cele-
stem: amor vero sui vsq; ad cōtemptuz dei facit ciuitatez
babylonis. Quilibz g vel est ciuis sanctorū si diligit deum
vsq; ad contemptuz sui. puer. vlt. Omnes domestici eius
vestiti sunt duplicibus. Si vero diligit se vsq; ad contem-
ptum dei est ciuis babylonis.

¶ Cōsequēter cum dicit. (Superedificati rē.) manifestat
p̄positum. Cōsuetum est in scripturis qd in figura que me-
thonomia dī cōtinēs ponat p cōtento: sicut quādoq; do-
mus p his q sunt in domo. Scdm hūc ergo modū loquitur
ap̄lūs de his qui sunt in domo dei. s. de fidelibus: sicut de
vna domo r p̄parat eos edificatio. Et circa hoc duo facit. qz
p̄mo pponit itentuz. Scdo ostēdit qd huius edificij parti-
cipes facti sunt ipsi ephesi ibi. (In quo r vos coedificami-
ni rē.) Circa p̄mū duo facit. p̄mo pponit huius edificij
fundamētū. Scdo ipsius cōstructionē seu cōplementū ibi.
(In quo oīs edificatio cōstructa rē.) Fundamentuz autē
ponit duplex. Unū scōarium r aliud p̄ncipale. Scōarium
qdē fundamētū sunt aplī r p̄phete. Et q̄stum ad hoc dicit
eos nō esse hospites sed ciues: qz iam p̄nēt ad edificium
spūale vtpote superedificati supra fundamētū apostolorū
r p̄phetarū. i. qui sunt aplī r p̄phete. i. sup doctrinā eoz. Vel
aliter supra fundamētū ap̄lorū r p̄phetarū. i. supra xps qui

est fundamētū apostolorū r p̄phetarū. Quasi dicat. In eo-
dē fundamēto supedificati estis in quo aplī r p̄phete sunt
edificati: q ex iudeis fuerūt. De autē expōnes due tm quo
ad vba differūt: s; p̄ma cōueniētiōr est: qz si alia cōuenien-
tiōr eēt: tūc p̄ nibilo adiūgeret. Ipo sumo angulari lapide
xpo iesu: cum ipse iesus sit sumū fundamētū. Scdm g p̄-
mū modū magis cōsonat: ita tamē qd p̄cipuus lapis r sum-
mū fundamētū sit xps. Quātū vō ad sniaz nihil differunt:
qz idē ē dicere xpm eē fundamētū r doctrināz ap̄lorū r p̄-
phetarū. cū xps tm: nō seip̄os p̄dicauerint. vñ accipere eo-
rū doctrinā ē accipere xpm crucifixuz. p̄ Lor. p̄. Nos autē
p̄dicamus xpm crucifixū. p̄ Pet. p̄. Quib; reuelatū est: qz
nō sibi ip̄s rē. Itē p̄ Lor. z. Nos autē sensuz xpi habemus.
¶ Notādūz ē qd aplī dicunt fundamēta. ps. Fundamēta
eius in mōtibus scis. Esa. 54. Fundabo te in saphyris. i. in
celestibus viris. Expsse autē dicunt fundamēta. Apoc. 21.
Murus ciuitatis habēs fundamēta duodeci: r in ipsis no-
mina duodeci ap̄lorū. Qui itātū dicunt fundamēta in q̄-
tuz eoz doctrinā xpm annūciat. Mat. 16. Sup hāc petrā
edificabo ecclia meā. Dic autē ap̄lorū r p̄phetarū vt designet
qd vtraq; doctrinā ē necia ad salutē. Mat. 13. Scriba doct^o
in regno celoz silis est homini patrifamilias q profert de
thesauro suo noua r vetera. Itē vt ostēdat cōcordiā inter
vtraq; ad alterā dū idē est vtriusq; fundamētū. Nā qd p̄-
phete p̄dixerūt futurū aplī p̄dicauerunt factū. Ro. p̄mo.
Paulus fuis iesu xpi vocatus aplūs segregatus in euāge-
liū dei: qd ante p̄miserat p p̄phas suos. ¶ P̄ncipale vō
fundamētū tm ē xps iesus: r q̄stuz ad h̄ dic. Ipo sumo rē.
Ubi tria dicit de eo. s. q sit lapis. q angularis: r q sumus.
Lapis qdē est p̄pter fundamēti firmitatē. Unī dī Mat.
7. Qd domus q fundata erat supra petraz firmiter edifica-
ta erat itim q nec pluuia nec flumina nec vēti potuerūt eā
destruere. Nō sic autē de domo fundata sup arenā. Danie.
z. Lapis abscius de monte sine manib;. Angularis autē
dī p̄pter vtriusq; iunctionē. Nā in angulo duo parietes
vniunt. Sic in xpo p̄pls iudeoz r gētū vniunt. ps. La-
pidem quez reprobauerūt edificantes hic factus est in ca-
put anguli. Act. 4. Dic ē lapis q reprobat^o est a vobis edi-
ficatibus q factus est in caput anguli: r nō ē in aliquo alio
salus. Et h̄ idē de se itroducit. Mat. 21. Nunq; legistis in
scripturis. Lapidē quē reprobauerūt edificatēs h̄ factus
est in caput anguli rē. Sumus autē dī p̄pter dignitatis cel-
situdinē. Esa. 28. Ecce ego mittā in fundamētis syon lapi-
dē angularē p̄batū p̄ciosuz in fundamēto fundatū. Sed ē
in fundamēto spūali r in edificio māli. Nāle nāq; edifi-
ciū fundamētū hz in terra. Et iō opz vt p̄ncipalius funda-
mētū sit magis ifimū. Spūale vō edificij fundamētuz hz
in celo. r iō opz qd fundamētū q̄to ē p̄ncipali^o tāto sit subli-
mi^o: vt sic imagiemur citatē q̄dā descēdētē de celo e^o fun-
damētū in celo ex̄ns edificij dimissū ad nos videat iferi^o.
s; illō Apoc. 21. Uidi citatē hierlm descēdētē de celo rē.

¶ Cōsequēter cū dicit. (In quo oīs edificatio rē.) agit de
cōstructionē edificij. In q̄libz autē edificij cōstructionē q̄tuor
requiruntur. p̄mo edificij fundatio. Scdo cōstructio. Ter-
tio augmētatio. Quarto cōsumatio. Que qdē breuiter tā-
git cū dicit. In quo. s. fundamēto qd xps est p̄ncipaliter: r do-
ctrina apostolorū r p̄phetarū secundo: quia vt dicit p̄
Lor. 3. Fundamētuz aliud nemo potest ponere p̄ter id rē.
Scdo vero tangit z^m cum dicit. (Omnis edificatio cōstru-
cta.) Et quidē si itelligat allegorice designat ipsaz ecclie-
siam: que tūc cōstruitur quādo hoies ad fidē conuertuntur.
Si autē moraliter itelligatur significat aiām scām: r tunc
eiusmodi edificatio cōstruitur q̄n bona opera superedifi-
cant sup xpm. puer. i. 4. Sapiens mulier edificat domuz
suā. p̄me Lor. 3. Unusquisq; videat quomō superedificet.

In hoc ergo fundamēto: scz xpo ois edificatio spūalis cōstruitur iudeoz vel gētiliuz a deo p auctates. ps. Nisi dominus edificauerit domus rē. Deb. 3. Ois nāq; domus fabricatur ab aliquo: qui aut oia creauit deus est. Sz instrumētaliter cōstruitur edificiu: vel ab hoie qui seipsum edificat vel a platis. Tertiu tangit cuz dicit. (Crescit in templuz rē.) qd quidē fit quādo multiplicant qui salui fiunt. Act. 6. Verbu dñi crescebat r multiplicabat numerus discipuloz in hierusalē valde. Crescit etiā quādo homo crescit in bonis operib. Et in gratia crescit q̄tū ad hoc q̄ fit templū sanctū. Templuz enī a deo inhabitatur r iō opoztet q̄ fit sanctū. ps. Sanctificauit tabernaculuz suuz altis simus. Et quia nos debemus inhabitari a deo vt de^o in nobis habitet: ad hoc nos parare debemus vt sancti simus. p^o Cor. 3. Nescitis quia tēpluz dei estis r spūs dei habitat in vobis. Apoc. 12. Ecce tabernaculuz dei cuz hoibus r habitabit cū eis. Sz nunqd statiz a p̄ncipio cū charitatē habemus templuz dei sumus. Respōdeo dicēdus est q̄ sic. Et q̄tomagis pficimus: tanto magis deus habitat in nobis. Et ideo ad hoc edificiu: quarto regritur pfectio r cōsummatio qd ostēdit cuz dicit. (In domino.)

¶ Cōsequēter cū dicit. (In quo r vos rē.) ostēdit quomodo gētiles facti sunt participes huius edificij dicens. In quo edificatio nō soluz supēdificatur iudei: sz etiā vos ephesij edificamini. i. ad similitudinē alioz edificamini. p^o Pe. 2. Ad quē accedētes lapidem viuuz ab hoibus quidē reprobatur: a deo autē electuz r honorificatuz r ipsi tanq; lapides viuū supēdificamini domos spūales. Et iō subdit. In habitaculuz dei: vt scz deus in vobis inhabitet per fidez. infra. 3. Habitare xpm per fidez in cordibus vestris. Hoc autem nō pōt fieri sine charitate: quia qui manet in charitate in deo manet rē. p^o Joā. 4. Charitas autem datur nobis per spūm sanctuz. Roma. 5. Charitas dei diffusa est in cordibus nostris per spūm sanctū qui datus ē nobis. ideo subdit. In spū sancto. CAP. III.

Huius rei gratia ego paulus vincit^o christi iesu pro vobis gētibz si tamē audistis dispensationem gratie dei que data est mihi in vobis: quoniam p̄m reuelationez notuz mihi factum est sacramentuz sicut supra scripsi in breui prout potestis legentes itelligere prudentiam meam in misterio xpi quod alijs gnōnib^o non est agnitu filijs hoium: sicuti nunc reuelatum est scis apostolis eius r prophetis i spū esse gētes coheredes r cōcorporeales r cōparticipes p̄missionis i xpo iesu p euāgelium.

¶ Supra cōmemorauit aplūs multa dei bñficia humano generi r ipsis aplis collata: hic cōmemorat specialia beneficia sibi tradita. p̄rio ḡ pponit itentionē suā in generali. Scdo exponit p̄tes in spāli ibi. (Quoniaz p̄m reuelationē rē.) Circa p̄mū duo facit. p̄mo ponit suā cōditionez q̄tum ad paciētā r tribulatiōes quas ptulit. Scdo q̄tuz ad dona grē q̄ deus sibi ptulit ibi. (Si tamē audistis rē.) Dicit ḡ. Dixi in quo r vos coedificamini rē. Huius rei gratia. i. vt edificemini r ouertamini ad xpm: ego paulus qui tantus sum: qz apls iesu xpi r magister gētiuz in fide r veritate nūc vincit^o sum rome. Naz hāc eplām de vrbe scripsit vbi in viculis tenebat. z^o Thi. 2. Laboz vsq; ad vincula q̄si male operās. ifra. 4. Obsecro vos itaq; ego paulus vincit^o in dño. Ex quo apparz eius tribulatio r passio in squalore carceris. Sz qz pena nō facit martyre sed cau-

sa ideo addit suaruz tribulationuz cām. Duplex est autēz cā pro qua quis martyru cām psequit. Una si patiat^o pro fide xpi vel pro quacūq; alia virtute. p^o Pe. 4. Nemo vestruz patiat^o quasi homicida aut fur aut maledicus aut alienoz appetitor: si aut vt xpianus nō erubescat. Et q̄tū ad hoc dicit. Vincit^o christi iesu. Alia si patiat^o p ecclesie vtilitate. Et q̄tum ad hoc ait. Pro vobis gētibz. i. tantū intendo conuersionē vestram r verbuz salutis vobis p̄dico qz traditus sum carceri. z^o Cor. 11. Tribulamur pro vestra exhortatione r salute. Col. p̄mo. Nunc gaudeo in passionibus pro vobis.

¶ Cōsequēter cū dicit. (Si tamē audistis rē.) ponit donū grē sibi p̄missuz. Quasi dicat. Dico qz sum p vobis gētib^o vincit^o. Si tamē audistis. i. itellexistis dispensationē grē q̄ data est mihi p vobis. Qd pōt itelligi duplr. Uno modo vt dispensatio accipiat^o passiuē: r sit sensus: si tamē audistis dispensationē gratie rē. i. si itellexistis qz mihi hoc donuz. i. aplatus in gētibz est dispensatu. Nā vt dicit ifra. 4. Unicuiq; data est gratia p̄m mensurā donatiōis xpi. Et infra. Ipse dedit quosdā quidē aplos: quosdā autē pphetas rē. Unū mihi dispensatuz est a dño xpo. i. venit in fortēz grā dei hec vt in vobis fructuz faciā. Col. p̄mo. Fact^o sum ego minister rē. Dico dispensationē dei que data est mihi in vobis. i. eozuz dispensatio tradita est mihi. Alio modo vt dispensatio accipiat^o actiuē vt sit sensus. Si tamē audistis dispensationē rē. i. si itellexistis qz mihi datū sit vt dona grē dispensem per cōtionem sacramētoz r hoc in vobis. p̄me Cor. 4. Sic nos existimet hō vt ministros xpi.

¶ Cōsequēter cū dicit. (Quoniaz sz reuelationē rē.) manifestat cōditionē suam p partes r in spāli. Circa quod duo facit: qz p̄mo ponit quod p̄tinet ad dignitatē officij. i. dispensationē grē. Scdo illud qd p̄tinet ad expiētā paciētē: scz tribulatiōes ibi. (Qua ppter peto ne deficiatis rē.) p̄riā iterū in duas. p̄mo ostēdit gratie dispensationē q̄tuz ad diuersoz mysterioz cognitionē. Scdo q̄tuz ad ipsoz executionē ibi. (Cuius factus sum minister rē.) p̄ma itēz in duas. p̄mo ponit mysterioz xpi sibi datam cognitionē. Scdo exponit qd sit istud mysteriu ibi. (Esse gentes coheredes rē.) Circa cognitionē suā tria ponit. p̄mo qz sit certa. Scdo qz sit plena. Tertio qz sit excellens. Certa quidē est qz nō est per humanā idultriā nec per humanaz itentionē q̄ falli pōt. Sap. 9. Logitatiōes eniz mortaliū timide r icerte puidētie nre. Sz p legē dinā q̄ certissima ē. Et iō dicit. Quā p̄m reuelatiōez rē. Hal. p. 13. n. ego ab hoie accepi illō nō didici: sz p reuelatiōez iesu xpi. z^o cor. 3. Nos vō reuelata facie gliaz dñi specularēs rē. ¶ Itē plena est: qz p̄fē reuelatū ē mihi: r p̄mitto v̄ro iudicio qz ego i v̄bis paucis h̄ exp̄ssi: i. qd^o cogitare potestis qz p̄fēz cognitōez habeā d mysterijs fidei. Et q̄tū ad h̄ dicit. Sic scripsi i breui. i. i paucis v̄bis r apte eo mō vt potestis legētes itelligere. Lan. 4. Gaudeo distillās labia tua rē. Labiū qdē breue qd ē. Et sic labia doctorū sūt fau^o distillās q̄ breuib^o r paucis v̄bis multa r magna insinuat. Sz attēde: vt dicit Aug. qz itēdere h̄ doctor qz. i. itelligat. Et q̄diu ad hoc laborat v̄ba sua nō sūt supflua sz si postqz itellr eis imozat supflua sūt ei^o v̄ba. Dic̄ at prudētiā meā: sz illō puer. 9. Scia scōz prudētia. Que qd nō ē mūdāna: sz dina r celest^o pp qd dicit. In misterio xpi. Est ēt excellēs: qz sol aplis ē reuelata. v̄n subdit. Qd alijs gnōnib^o nō ē agnitu. Licz. n. mysteria xpi pphetis r p̄riarchis fuerint reuelata: n̄ ita clare sic aplis. Nā p̄phis r p̄riarchis fuerūt reuelata i qdā gnālitate: sed aplis māifestata sūt q̄m ad singlares r determinatas circū stātiās. Hoc at qd dicit qz alijs gnōnib^o rē. pōt duplr exponi. Uno mō vt per gnātiōes tempora generationum accipiuntur. iuxta illud. ps. Dñatio tua in omni generatiōe r ge-